

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

IV. De Hæreticis, Schismaticis, & Apostat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DE HAERETICIS ET SCHISMATICIS, ET APOSTATIS. TITVLVS IV.

Qui sint haeretici, & qui schismatici, & quomodo differant. h. d.

Haeretici sunt, qui vanæ gloria, principatusque sui causa fallas opiniones gignunt, vel sequuntur. Schismatici sunt, qui se ab unitate Ecclesiae per inobedientiam separant. Licet autem inter hos à principio quædam videatur esse diversitas, nullum tamen est schisma, quod sibi aliquam tandem hæresim non contingat, ut ab Ecclesia recte recessisse videatur.

Schismatici excommunicatione, depositione, bonorum confiscatione, & à se gestorum annullatione puniuntur. h. d.

Utrumque a verò crimen atrocissimè Ecclesiastica disciplina prosequitur: nam schismaticos excommunicationis sententia Canones infectantur: & si nec sic respicerint, ab omni ministerio Ecclesiastico deponentur, adhibito etiam, si necesse fuerit, brachii secularis auxilio, ad illorum insolentiam coercendam, cum omnium etiam bonorum confiscatione. Ordinationes quoque ab his factas, & dignitatum sive beneficiorum concessiones, alienationes rerum Ecclesiasticarum, omni penitus firmitate carere voluerunt.

Hæretici nisi hæresim abjudicaverint, omni Ecclesiastica prerogativa nudati traduntur seculari curæ puniendi. h. d.

In hæresi b autem deprehensi, præter perpetui vinculum anathematis, si clerici sint, vel religiosi, totius ordinis Ecclesiastici prerogativa spoliandi erunt, & omni officio, & beneficio nudati, secularis relinquuntur arbitrio potestatis, animadversioe debita puniendi, nisi continuo post deprehensionem erroris ad fidei Catholice unitatem recurrerit, & errorem suum publicè abjurare, & congruam satisfactionem exhibere consenserint. Laici vero, nisi (prout dictum est) abjurata hæresi & satisfactioe exhibita, ad fidem redierint orthodoxam, secularis iudicis arbitrio relinquuntur, debitam pro qualitate facinoris ultionem recepturi.

Bona hæreticorum post latam sententiam confiscantur. h. d.

Bona quoque & damnatorum, propter hæresim ipso jure, & omni spe potiundæ hæreditatis filiis adempta, confiscata intelliguntur: aut si clerici fuerint, Ecclesiis, à quibus stipendia receperunt, applicabuntur. Confiscationis tamen hujusmodi executio, vel bonorum occupatio faciendâ non erit, antequam super crimine sententia fuerit promulgata.

Ob hæresim maritorum dotes uxorum non sunt confiscandæ, nisi scilicet contraxerint matrimonium cum hæretico. h. d.

Ed & cum alteri per alterum iniqua conditio inserti non debeat, propter hæresim maritorum, uxorum Catholicarum dotes d confiscari non debent, nisi fortè cum viris matrimonia contraxerint, quos hæreticos esse sciebant.

Eidem post mortem bona hæreticorum confiscantur. h. d.

Post mortem & quoque ob sceleris immanitatem hæreticos poena prosequitur: ideoque & si criminoso vivente nihil fuerit super bonorum confiscatione declaratum, nihil minus ad eam etiam ipso mortuo procedendum erit.

Hæretici non possunt tradi Ecclesiastica sepultura. Et tumulantes eos excommunicantur, nec ante absolvantur, quam propriis manibus exhumaverint. h. d.

Ecclesiastica quoque sepultura usque ad eam carere debent, ut si qui eosdem credentes, aut fautores eorum scienter Ecclesiastica sepultura tradere ausi fuerint, excommunicationis sententiæ subjacere debeant, nec

a Ca. 1. & per totum 11. de schismat. in 6. b C. ad abolendam. c. c. excommunicatus. §. 1. ext. eod. tit. de har. c Ca. cum secundum eod. tit. in 6. d C. decrevit. de har. in 6. e C. accusatus. §. pen. eod. tit. in 6. f Ca. in prim. eod. tit. in 6.

ante absolutionis mereantur beneficium, quam propriis manibus hujusmodi corpora extument, & prociat: locus autem ille perpetuò carebit sepultura.

Defectores ab hæretico usque ad secundum gradum, ab hæretico usque ad primum, non possunt habere beneficium Ecclesiasticum, nisi pater aut mater decesserit emendati. h. d.

Ed a & eorum filii ad beneficia Ecclesiastica, seu publica officia admittendi non erunt: quod quidem per paternam lineam usque ad secundum gradum, per maternam verò usque ad primum tantum extenditur. Cum enim secundum legitimas functiones reis laxæ majestatis capite punitis, & bonis confiscatis, eorum filii vitiummodò ex misericordia conservetur, quanto magis, qui aberrantes in fide Deum offendunt, muneribus, bonis, honoribus debent spoliari: cum longe sit gravior æternam, quam temporalem laedere majestatem. Hoc à temè intelligendum est de filiis & posteris eorum, qui tales esse, vel etiam decessisse probantur: non autem illos, quos emendatos & Ecclesie unitati reincorporatos esse constiterit.

Qui receperunt penitentiam Ecclesie, vel recepti sunt, sunt reincorporandi: post abjuracionem verò relapsi non sunt amplius reincorporandi, sed traduntur curæ seculari: cui tamen negatur sacramentum penitentiae. h. d.

Ed videamus, qui & quando incorporari debent: constat eos, qui pro culpa hujusmodi ad mandatum Ecclesie penitentiam acceptaverint, eamque vel persequerentur, vel humiliter prosecutioni ejus insistant, receptos esse. Idem juris est, si penitentia nec petita nec imposita, dum tamen crimini obnoxii ad eam receptam parati fuerint. Quod si post e abjuracionem erroris, vel postquam se proprii Anathematis excommunicatione purgaverint, in abjuratam hæresim reincidisse deprehensi fuerint, seculari iudicio sine ulla penitus audientia relinquendi erunt: licet si postmodum poeniteant, & penitentia signa in eis apparuerint manifesta, nequaquam sint relapsis humiliter petita sacramenta penitentiae & Eucharistia deneganda.

Quando quis dicatur relapsus. h. d.

Elapsi autem intelligendi sunt, non solum si, quorum ante abjuracionem crimen plene probatum fuerit, verum etiam d ii, qui postquam accusati, vel recenter suspecti semel hæresim in iudicio abjuraverint, & postmodum in eandem iteram reincidunt. Plane si ex modica & levi suspitione semel quis abjuraverit, reincidens, quanquam ex hoc sit gravior puniendus, non tamen debet in hæresim relapsorum poena puniri.

Qui abjuraverit in uno articulo, si post hæresim in alio, dicatur relapsus. h. d.

IS verò s, qui in una hæresi specie, vel secta commisit, aut in uno fidei articulo, seu Ecclesie sacramento erravit, & postmodum hæresim simpliciter vel generaliter abjuravit, si deinde in aliam etiam hæresim speciem, sive sectam, aut alio articulo seu sacramento commisit, ut relapsus in hæresim, iudicandus erit.

Suspecti de hæresi, nisi se purgent, sunt excommunicandi, & excommunicati: si in excommunicatione induraverint, condemnantur tanquam hæretici. h. d.

Vi f verò inventi fuerint sola suspitione notabiles, quob eam quantumvis vehementer de tam gravi crimine condemnandi non erunt, sed nisi juxta considerationem suspitionis, qualitatèque personæ propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematis gladio sese feriendas exponant, & usque ad satisfactioem ab omnibus evitabuntur, & si per annum in excommunicatione persistuerint, velut hæretici condemnantur.

a C. statutum. eo. tit. in 6. b d. e. statutum. §. hoc. e C. super eod. tit. in 6. d C. accusatus. in prim. eo. tit. in 6. e d. s. accusatus. §. 1. eo. tit. in 6. f C. cum continuata. eo. tit. in 6. P. 140

Plura specialiter indulta sunt in causa hareticorum, & processu contra eos. h. d.

Plura quoque ad hoc atrocissimum crimen vindicandum specialiter & praeordinarias iuris regulas indulta sunt, tam circa iudicium & processum institutum, & testium depositiones, & carcerum custodiam, & immutationis poenam: quam etiam contra fautores, receptatores & defensores eorum, ut clare ex lectione statutorum constitutionum apparere potest.

Apostata qui sunt, & quadruplex Apostasia: & quae poena puniatur. Apostata. h. d.

Et haec est tertia pars principalis huius tituli.

Postatae sunt, qui a statu fidei, obedientiae, vel religionis, quam se tenere professi sunt, temerarie recedunt. Apostasia b triplex est species: alia enim est perfidia, alia inobedientia, alia irregularitas. Apostasia perfidia est, cum qui a fide recedunt: utputa, cum Christiani effectum Christi fidei praevaricantur, & ad Iudaeos, vel alios detestabiles ritus convertunt. Apostasia inobedientia est d, cum quis praeceptum superioris sui sponte transgreditur, sive patrum regulis, vel constitutionibus non obtemperat. Irregularitas Apostasia est, cum quis ab ordine suo e, sive assumpta religionis recedit. Apostatae autem sacri Canones tam inter infames f deponant, quam etiam excommunicationis & aliarum poenarum vinculis innodandos esse praecipunt.

DE SORTILEGIS, MALEDICIS, ET SACRILEGIS. TITVLVS V.

Inquisitor hareticae praesentis non potest procedere contra sortilegum, nisi sortilegium expresso contineat haresim. h. d.

Sciendum est, hareticae pestis inquisitores de divinationibus, & sortilegiis, nisi haresim saperent manifeste, sese intromittere non debere, nec talia exercentes posse punire, sed eos suis debere iudicibus punitionis relinquere, cum negotium fidei, quod summè privilegiatum esse convenit, per occupationes alias non debeat impediri.

Qui sunt sortilegi: & quid ab Ecclesia sint omnino ejiciendi. h. d.

Sunt autem g sortilegi, qui praetextu religionis per quasdam sortes divinationis scientiam proficiunt, aut quarumcunque scripturarum inspectione facta, futura praesentunt. Ariolorum h igitur aruspicum, incantationum, & omnium sortilegorum artes, cum sint ex quantum pestifera societate demonum atque hominum quasi pestis infidelis & dolose amicitia constituta, poenitus sunt ab Ecclesia eliminanda, & superstitiosius artifices, nisi poenitentiam respiciant, perpetuo anathemate feriendi: ceteri clericis sint, degradandi.

Blasphemus in unquam sua poenitentiam peragere recuset, & ariens ab ingressu Ecclesia arcatur, & mortuus Ecclesiastica carnis sepultura. h. d.

Dicitur est poena maledicorum i: nam si quis in Deum, vel aliquem sanctorum linguam in blasphemiam publice relaxare ausus fuerit, poena, juxta Gregorianae constitutionis tenorem, subdendus erit: quam si recipere, & poenitentiam peragere recusaverit, & Ecclesiastica carebit sepultura.

Sacrilegus variis poenis puniatur. h. d.

In b, & Clem. b Glossa. c. extr. de Aposta. c Can. non parit. 7. q. 7. d. C. de cellud. extr. de major. & obed. e Can. in dist. 30. & c. v. de Apsta. i Can. infames. 6. q. 1. gl. in c. 1. de temp. ord. in 6. g Can. 26. q. 1. h extr. de sortileg. & 26. q. 1. 2. q. 4. & 5. i C. extr. de maled.

Similibus, interdumque acrioribus urgentur poenis qui in sacrilegii crimen incidunt, & Ecclesias incendere & violare minime verentur: nam pro modo sceleris admitti, facinorisque perpetrati, nisi plene satisfecerint, aut de satisfaciendo plenam securitatem exhiberint, nunc poenitentiae beneficium sacrilego poenitus denegatur, nunc anathemate vincitur, nunc perpetua damnatus infamia carceri traditur, aut exilio perpetua deportationis, & depositionis animadversione coarctetur: aliquando etiam pecuniaria poena mulclabitur.

Consentientes sacrilegi, & sacerdotes ipsi poenitentiam dantes, vel sepultura eorum intervenientes, vel ab eis elemosinas recipientes, pari poena cum eis puniuntur. h. d.

Nec solum talibus poenis illi piecendi erunt, qui sacrilegium admiserint, sed etiam consentientes eis, Presbyteri quoque, vel clerici, qui in vita, vel morte sacrilegis poenitentias dare, aut sepultura interesse, vel eorum elemosinas accipere ausi fuerint, sive rapinae participes inventi fuerint, Ecclesiastico beneficio privati ordinis sui damnata irrecuperabiliter patientur.

Sacrilegium committitur tam in rebus, quam personarum. Et qualiter intutu tenentur. h. d.

Sacrilegium autem admitti dicitur, tam ratione rerum, quam personarum. Rerum a, ut cum quis sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro, vel non sacrum de sacro auferit. Sed & si non de sacro aliquid ablatum fuerit, sed intra certos passus, qui in circuitu Ecclesiae sunt, adhuc sacrilegium committi dicitur.

Ratione personarum committitur sacrilegium, cum quis clericum percussit, vel cum moniali rem habet. h. d.

Personarum ratione sacrilegium perpetratur, cum quis in clericum, vel monachum violentas & impias manus b injicit: vel cum personae Deo dicatae per eorum appetuntur: de quibus infra suo loco latius dictur sumus.

DE FVRTIS.

TIT. VI.

Furti nomine omnis illicita usurpatio continetur: & fures promovet non possunt, imò promoti, deponuntur, & si sint incorrigibiles, debent excommunicari, & si cessi fuerint in fureto, non a se pro eis orandum, nisi ante mortem sint confessi. h. d.

Furti quidem nomine omnis illicita usurpatio alienae rei concluditur: sed nunc de iis tantum agimus, quae speciali nomine desinita generali furti appellatione continentur. Fures autem non solum seculares leges, verum etiam Canones acriter insectantur: nam nec ad sacros ordines promoveri, nisi secundum ea, quae supra primo libro diximus, & promoti ab iisdem deijci, & si depositi incorrigibiles fuerint, excommunicari, & demum potestati seculari tradi debent. Et si e, dum furtum committitur, occisi fuerint, pro eis minime orandum erit: quanquam si comprehensi, aut vulnerati confessi fuerint, communio eis non sit deneganda.

Furtum committentes ob necessitatem carnis puniuntur, & poena furtum puniuntur poenitentes cum eis, & qui furtorum sunt confessi. h. d.

Sed haec de illis intelligere nos oportet, qui nulla necessitate ad aucti furtum commiserunt. Caterum si quis propter necessitatem d cibaria, vestem, vel pecus furatus fuerit, longe mitiori poena puniendus erit. Nec fures solum supra dictis poenis tenentur, sed ii quoque e, qui aut cum furtibus pariuntur, aut qui furtorum confessi fures quaeribus possessioribus non indicant.

a Can. quisquis & sacrilegium. 17. q. 4. b C. si quis contumax & sacrilegium. 7. q. 4. c C. extr. eod. d C. si quis propter. extr. eod. e C. qui cum fure. eod. tit. extr.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN